

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СПОРТИВНОГО РУХУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ – ЯК НОВОГО НАПРЯМУ РОЗВИТКУ СПОРТУ В УКРАЇНІ

Сослан АДІРХАСЬВ, Микола ЖИТОВОЗ

Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, Київ

Мета роботи: проаналізувати стан розвитку студентського та інвалідного спорту в Україні та обґрунтувати необхідність розвитку окремого напрямку – студентського інвалідного спорту.

Анотація. В роботі представлені дані, що висвітлюють сучасний стан спортивної діяльності серед студентів-спортсменів з особливими потребами в Україні.

Приведені перші конкретні кроки щодо розвитку цього напрямку як на національному, так і на всесвітньому рівні.

Ключові слова: спортивний рух, студенти-спортсмени з особливими потребами.

Постанова проблеми. За даними ВОЗ на початку ХХІ сторіччя 10% населення земної кулі є люди з особливими потребами, 100 млн. з них – діти-інваліди. В Україні на даний період часу нараховується більш 2,5 млн. інвалідів, що складає 5,25% населення.

Враховуючи те, що рівень цивілізованості та гуманності суспільства оцінюється по його відношенню до інвалідів в Україні проводиться робота щодо їх правового та соціального захисту. Близько 50 законів України, указів та розпоряджень Президента України, постанов Верховної Ради України, більш 40 постанов Кабінету Міністрів України, Міністерства праці і соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки України вирішують питання правового та соціального захисту інвалідів. Однією з основних завдань більшості законодавчих актів є реалізація конституційних прав інвалідів щодо їх професійної орієнтації і навчання, освіти, зайнятості. На сьогодні навчання людей з особливими потребами у вищих навчальних закладах стає однією з умов інтеграції їх у суспільство [6, 7].

Однак якісне навчання молоді з особливими потребами залежить не тільки від втілення сучасних технологій в навчальний процес вузів, але і від оточуючого середовища, в якому студенти з особливими потребами почувалися б комфортно. В Університеті “Україна” інтегроване студентське середовище – це соціально-психологічний феномен, метою якого є сприяння соціалізації особистості, підняття рівня якості її життя, наповнювання її новим змістом, емоціями; який обумовлює рівноцінне спілкування, навчання, розваги, відпочинок та інші форми нормального існування і студентів з особливими потребами, і студентів, які не мають вад і захворювань.

Однією з важливіших складових соціальної та психічної адаптації студентів з особливими потребами є фізичне виховання та спортивна діяльність, які максимально відволікають їх від своїх вад і захворювань, проблем в процесі навчання у інтегрованих групах. Використання різноманітних форм фізичного виховання і спорту для студентів з особливими потребами є надзвичайно ефективним для досягнення безпосереднього оздоровчого ефекту, підвищення інтелектуальної і фізичної працездатності, пізнання можливостей власного організму, боротьби зі шкідливими звичками, організації корисного і цікавого дозвілля, формування стійкого мотиву та потреби в систематичних, самостійних заняттях фізичними вправами різного спрямування.

Аналіз навчальних програм з фізичного виховання вузів, календарних планів спортивно-масових заходів фізкультурно-спортивних організацій, що відповідають за розвиток студентського та інвалідного спорту в Україні, показав, що в країні відсутній спортивний рух серед студентів з особливими потребами.

Мета роботи: проаналізувати стан розвитку студентського та інвалідного спорту в Україні та обґрунтувати необхідність розвитку окремого напрямку – студентського інвалідного спорту.

Методи дослідження. В роботі використовувався цілісний комплекс взаємопов'язаних методів: теоретичний аналіз і узагальнення даних спеціальної літератури та досвіду передової практики; анкетування; підсумкових протоколів змагань; педагогічні спостереження на заняттях

з фізичного виховання зі студентами з особливими потребами; педагогічний експеримент з застосуванням ряду психодіагностичних методів.

Результати дослідження. Аналіз підсумкових протоколів Всесвітніх Універсіад, Паралімпійських та Дефлімпійських ігор за участю збірної команди України показав, що Україна є одним з лідерів у світовому студентському та інвалідному спорті. Досить на високому організаційному рівні проводяться і національні змагання серед студентів та спортсменів-інвалідів [6].

Обмеження щодо вступу до вищих навчальних закладів за станом здоров'я до 90-х років не давало можливості інвалідам отримати вищу освіту. І тільки останнім часом, дякуючи новій політиці уряду щодо відношення реалізації конституційних прав інвалідів, вони отримали Вільний доступ до освіти. На даний момент у вищих навчальних закладах України отримують вищу освіту близько 8 тис. студентів. Чисельний состав студентів-інвалідів в вузах різний. Так, у 20-ти вузах Дніпропетровської області навчається 310 студентів. І тільки в Університеті „Україна” навчається близько 3 тис. студентів з особливими потребами [7].

В результаті соціологічного опитування, в якому взяли участь 1276 студентів Університету „Україна”, виявилось, що у фізичному вихованні студентської молоді склалася проблемна ситуація. Сутність її полягає в існуванні протиріччя між рівнем соціальних потреб та ефективністю організації фізичного виховання і спортивної діяльності. За їх порадами в Університеті були відкриті спортивні секції: з легкої атлетиці, плавання, боротьби, настільного тенісу, шахів, волейболу, баскетболу, спортивних танців, футболу.

Були організовані та проведені три Спартакіади Університету і Всеукраїнські спортивні ігри серед студентів з особливими потребами. У III Всеукраїнських спортивних іграх взяли участь 24 вузів України з 16 регіонів та 112 студентів з нозологіями по зору, слуху, опорно-руховому апарату. Змагання проводилися з легкої атлетиці, плаванні, настільного тенісу, шахів.

У проведенні Ігор активну участь беруть різні державні та громадські організації, такі, як: Міністерство освіти і науки України, Національний Комітет спорту інвалідів, Спортивна студентська спілка України, Всеукраїнська громадська організація студентів-інвалідів „Гаудеамус”.

Протягом навчального року студенти-спортсмени з особливими потребами проходять психолого-педагогічне обстеження, що дозволяє визначити рівні психофізичного стану і фізичної підготовленості студентів, систематизувати ефективні засоби і методи фізичного виховання з урахуванням вад і захворювань студентів з особливими потребами, обґрунтувати обсяг і інтенсивність навантаження на заняттях з фізичного виховання, комплекс індивідуальних показників для оперативної оцінки працездатності, втілення моделі фізкультурно-спортивного супроводу навчання студентів в інтегрованих групах [1-5]. Таким чином, в цьому напрямку вже зроблені перші кроки [1-5]. Студенти з особливими потребами мають можливість за власним бажанням займатися тим чи іншим видом спорту, або системою фізичних вправ, брати участь у змаганнях різного рівня, відчувати себе комфортно в інтегрованому студентському середовищі.

Висновки

1. Створення безбар'єрності у системі освіти в Україні сприяє розвитку нового напрямку спортивного студентського руху – спорт серед студентів з особливими потребами.
2. Досвід проведення Всеукраїнських спортивних ігор серед студентів з особливими потребами свідчить о зацікавленості суспільства в подальшому розвитку цього напрямку.
3. Враховуючи рівень доступності системи освіти для студентів з особливими потребами у більшості країн світу вважаємо за необхідне розвиток студентського спорту серед студентів-спортсменів з особливими потребами на всесвітньому рівні.

Література

1. *Адирхаєва Л.В., Адирхаєв С.Г.* Фізкультурно-спортивний супровід навчання студентів з особливими потребами //Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. – К., Університет „Україна”, 2003.
2. *Адирхаєва Л.В., Адирхаєв С.Г.* Інноваційні підходи до викладання фізичного виховання студентів з особливими потребами //Науковий вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, ДДІФКС, 2003.

3. *Адырхаев С.Г.* Студенческое спортивное движение Украины – новые направления развития //Международная научно-практическая конференция FISU. – Измир, Турция. 2005.
4. *Адырхаев С.Г., Адырхаева Л.В.* Технологічні основи організації фізичного виховання студентів з особливими потребами //Олимпийский спорт и спорт для всех. – К., НУФВСУ, 2005.
5. *Адырхаев С.Г., Адырхаева Л.В.* Шляхи підвищення якості фізичного виховання студентів з особливими потребами в умовах сучасного вищого навчального закладу //Молода спортивна наука України. – Львів, ЛДІФК, 2006.
6. *Бріскін Ю., Передерій А.* Особливості підготовки фахівців спеціальності „Олімпійський та професійний спорт” до роботи в інваспорті //Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, ДДІФКС, 2005.
7. *Савченко В., Луковська О.* Про створення необхідних умов для навчання та побуту студентів-інвалідів у вищих навчальних закладах //Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ, ДДІФКС, 2004. – № 6.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ СПОРТИВНОГО ДВИЖЕНИЯ СРЕДИ СТУДЕНТОВ-ИНВАЛИДОВ – КАК НОВОГО НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СПОРТА В УКРАИНЕ

Сослан АДЫРХАЕВ, Николай ЖИТОВОЗ

Открытый международный университет развития человека «Украина», Киев

Цель работы: проанализировать состояние развития студенческого и инвалидного спорта в Украине и обосновать необходимость развития отдельного направления – студенческого инвалидного спорта.

Аннотация. В работе представлены данные, которые отражают современное состояние спортивной деятельности среди студентов-инвалидов в Украине.

Приведены первые результаты исследований, проведенных в этом направлении.

Ключевые слова: спортивное движение, студент-спортсмен с ограниченными возможностями.

SCIENTIFIC-METHODICAL BASING OF THE SPORTS MOVEMENT AMONG DISABLED STUDENTS – AS A NEW WAY OF UKRAINIAN SPORTS DEVELOPMENT

Soslan ADYRKHAYEV, Mykola ZHITOVOZ

Aim of the work: to analyze the condition of students and disabled sports development in Ukraine and to ground the necessity of developing the separate sports direction – sport of disabled students.

Abstract. In the work is represented data, which shows the contemporary condition of sports activity among disabled students-sportsmen in Ukraine.

The first certain steps in developing this sports direction on national and international levels were shown.

Key words: sports movement, disabled students-sportsmen.